

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ

Кафедра тэорыі літаратуры

Анатацыя да магістарскай дысертацыі

**ТЭКСТАЛАГІЧНАЯ ПАДРЫХОЎКА ПЕРАКЛАДНЫХ ВЫДАННЯЎ
МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ (НА МАТЭРЫЯЛЕ КНІГІ ТАРАСА
ШАЎЧЭНКІ “І МЁРТВЫМ, І ЖЫВЫМ, І НЕНАРОДЖАНЫМ...”
(МІНСК: МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА, 2014))**

Баравік Максім Валер’евіч

спецыяльнасць 1-21 81 04 «Тэксталогія»

Навуковы кіраўнік

Рагойша Вячаслаў Пятровіч

доктар філалагічных навук, прафесар

Мінск, 2015

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Ключавыя панняці: тэксталагія, тэксталагічны аналіз, творчасць Тараса Шаўчэнкі, пераклад, перакладазнаўства, мова арыгіналу, мова перакладу, эквівалентнасць, эквілінеарнасць, суправаджальны апарат, тэксталагічны каментар, тэксталагічная праўка.

Мэтай дадзенай дысэртацыі з’яўляецца даследаванне тэксталагічнай падрыхтоўкі выданняў перакладной мастацкай літаратуры. **Аб’ектам даследавання** з’яўляецца кніга Т. Шаўчэнкі “І мёртвым, і жывым, і ненароджаным...” (Мінск: Мастацкая літаратура, 2014). **Прадмет даследавання** – характар тэксталагічнай падрыхтоўкі перакладаў твораў Т. Шаўчэнкі на беларускую мову.

Актуальнасць работы вызначаецца неабходнасцю акцэнтавання ўвагі на праблеме вывучэння перакладных твораў з мэтай іх далейшага выдання. **Навуковая навізна** абумоўлена амаль поўнай адсутнасцю ў айчынным літаратуразнаўстве тэарэтычных даследаванняў пра навукова абаснаваныя падыходы да вывучэння аналізу перакладных тэкстаў.

Вынікі даследавання адпавядаюць пастаўленым задачам. Адлюстраваны асноўныя накірункі дзейнасці тэкстолага, выведзены падыходы да ўнясення ў тэкст зменаў і правак, а таксама карэктуры тэкстаў перакладной мастацкай літаратуры. Сфармуляваны правілы складання суправаджальнага апарату выдання, акцэнтавана ўвага на задачах, якія выконвае каментар у выданні перакладной мастацкай літаратуры.

У структуру работы ўваходзяць главы “Асноўныя патрабаванні да працы тэкстолага над перакладным выданнем мастацкай літаратуры” і “Кніга Т. Шаўчэнкі “І мёртвым, і жывым, і ненароджаным...”: характар яе тэксталагічнай падрыхтоўкі”. У Главе 1 разглядаюцца асноўныя тэарэтычныя падыходы да падрыхтоўкі перакладной мастацкай літаратуры да выдання ў адпаведнасці з лінгвістычным і літаратуразнаўчым аспектамі. У Главе 2 аналізуюцца змены, унесеныя ўкладальнікамі ў беларускамоўныя тэксты твораў Т. Шаўчэнкі, а таксама характарызуецца якасць падрыхтоўкі суправаджальнага апарату выдання. У главе “Заклучэнне” падводзяцца вынікі даследавання.

Колькасць старонак – 63. **Колькасць выкарыстаных бібліяграфічных крыніц** – 42.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Ключевые понятия: текстология, текстологический анализ, творчество Тараса Шевченко, перевод, переводоведение, язык оригинала, язык перевода, эквивалентность, эквилинеарность, сопроводительный аппарат, текстологический комментарий, текстологическая правка.

Целью данной диссертации является исследование текстологической подготовки изданий переводной художественной литературы. **Объектом исследования** является книга Т. Шевченко “И мёртвым, и живым, и нерождённым...” (Минск: Мастацкая літаратура, 2014). **Предмет исследования** – характер текстологической подготовки переводов произведений Т. Шевченко на белорусский язык.

Актуальность работы определяется необходимостью акцентирования внимания на проблеме изучения переводных произведений с целью их дальнейшего издания. **Научная новизна** обусловлена почти полным отсутствием в отечественном литературоведении теоретических исследований о научно обоснованных подходах к изучению анализа переводных текстов.

Результаты исследования соответствуют поставленным задачам. Отражены основные направления деятельности текстолога, выведены подходы ко внесению в текст изменений и правок, а также корректуре текстов переводной художественной литературы. Сформулированы правила составления сопроводительного аппарата издания, акцентировано внимание на задачах, которые выполняет комментарий в издании переводной литературы.

В структуру работы входят главы “Основные требования к работе текстолога над переводным изданием художественной литературы” и “Книга Т. Шевченко “И мёртвым, и живым, и нерождённым...”: характер её текстологической подготовки”. В Главе 1 рассматриваются основные теоретические подходы к подготовке переводной художественной литературы к изданию в соответствии с лингвистическим и литературоведческим аспектами. В Главе 2 анализируются изменения, внесенные составителями в белорусскоязычные тексты произведений Т. Шевченко, а также характеризуется качество подготовки сопроводительного аппарата. В главе “Заключение” подводятся итоги исследования.

Количество страниц – 63. **Количество использованных библиографических источников** – 42.

THESIS SUMMARY

Key concepts: textual criticism, text analysis, Taras Shevchenko's creativity, translation, translation studies, source language, the language of translation, equivalence, ekvilinearost, companion device, textual comment, textual editing.

The purpose of the thesis is the research of textual preparation of publications of translated fiction. **The object of the research** is Taras Shevchenko's book "And for the dead, and for the living, and for the unborn..." (Minsk, Mastatskaya Litaratura, 2014). **The subject of the research** is the nature of textual preparation of Taras Shevchenko's translations into the Belarussian language.

Topicality of the work is determined by the necessity of focusing attention on the problem of studying translated works for their further publication. **The scientific novelty of the research** is specified by an almost total absence of a theoretical research on scientifically based approaches to the study of the analysis of translated texts in the national literature criticism.

The results of the research correspond to the assigned task. The main activities of a textologist, a derived approach to adding the amendments and revisions to the text are represented, as well as proofreading of the translated fiction. The rules of the formation of a publication companion device is formulated; the attention is focused on the tasks which are performed by a commentary in the publication of literature in translation.

The structure of the work consists of the following chapters: "Basic requirements for the work of a textologist on translated editions of fiction" and "Taras Shevchenko's book "And for the dead, and for the living, and for the unborn...": textual nature of its preparation". In Chapter 1 the main theoretical approaches to the preparation of the translated fiction for edition according to the linguistic and literary aspects are described. In Chapter 2 the changes made by the Belarussian language compilers of Shevchenko's texts are analyzed, as well as the quality of a companion device is characterized. In Chapter "Conclusion" the research is summarized.

The number of pages – 63. **The number of references** – 42.